

Valsts tiesu ekspertīžu birojs

METODISKIE IETEIKUMI
MATERIĀLU SAGATAVOŠANA
ŠĶIEDRU MATERIĀLU EKSPERTĪZEI

APSTIPRINĀTS
Metodiskās komisijas
2020. gada 10. janvāra sēdē,
prot. Nr. 1-2020

RĪGA

2020

Šķiedras ir viens no visbiežāk sastopamajiem mikrodaļiņu veidiem, jo tekstilmateriāli ir plaši sastopami – apģērbs, sadzīves un interjera priekšmeti, automobiļu apdare u.c. Šķiedru materiālu un to izstrādājumu ekspertīze ļauj noteikt iesniegtā šķiedru materiāla vai šķiedru veidu, kā arī rekonstruēt iespējamo kontaktu starp dažādiem objektiem (piemēram, apģērba priekšmeti un a/m sēdekļa pārvalks). Ekspertīzes laikā tiek izņemti un izpētīti šķiedru mikrodaļiņu uzslāņojumi uz dažādiem priekšmetiem un noteikta to iespējamā piederība konkrētam izstrādājumam.

DEFINĪCIJAS

Grupās (vispārīgās) pazīmes – pazīmju kopums, kas raksturo tekstilšķiedru materiālu vai izstrādājumu – krāsa, nokrāsa, struktūra, morfoloģija, šķiedru veids, krāsviela utt. Grupās piederība raksturo tekstilšķiedru mikrodaļiņu piederību izstrādājumu grupai, kas ir ražota vienādos apstākļos no vienādām izejvielām.

Sevišķās pazīmes – pazīmju kopums, kas individualizē tekstilmateriālu, piemēram, ražošanas brāķis, tekstilmateriāla lietošanas laikā radušās pazīmes un tml.

Piesārņojums – nevēlama šķiedru pārnese, kuras rezultātā tiek piesārņots izpētes objekts tā, ka tas vairs nav derīgs kriminālistikai izpētei.

Nesējobjekti – priekšmeti, uz kuru virsmām saskares rezultātā ir palikušas šķiedru mikrodaļiņas no tekstilmateriāliem.

Salīdzināmais materiāls – tekstilmateriāls vai tekstilizstrādājums (piemēram, aizdomās turētā apģērbs vai tml.), no kura iespējamā kontakta rezultātā šķiedras un to mikrodaļiņas varēja nonākt uz nesējobjekta.

VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS PAR AUGU IZŅEMŠANAI

Visi potenciālie izpētes objekti jāizņem cik drīz vien iespējams pēc notikuma, lai varētu rekonstruēt iespējamo kontaktu. Izpēte pēc ilgstošas objekta ekspluatācijas nav iespējama, jo šķiedru mikrodaļiņas var gan nobirt, gan mainīt lokalizāciju, turklāt uz priekšmetiem, to ekspluatācijas laikā, sakrājas daudz dažādas tekstilšķiedru mikrodaļiņas.

Īpaša uzmanība jāpievērš piesārņojuma novēršanai. Nekādā gadījumā **nedrīkst pieļaut izpētes objektu saskaršanos** (arī netiešu šķiedru mikrodaļiņu pārnesi, apskati veicot uz netīras darba virsmas, vienās un tajās pašās telpās, ar darba apģērbiem un tml.)!

Salīdzināmais šķiedru materiāla paraugs

IZŅEMŠANA

Salīdzināmais paraugs – izņem visu objektu vai izgriež paraugus tā, lai tajos būtu auduma pavedienu abi virzieni. No trikotāžas materiāla paraugus izgriež tā, lai tajos būtu adījuma cilpiņa. Krāsainu (raibu, rūtainu) materiālu paraugus izgriež dažādās vietās, lai paraugos būtu pārstāvētas visas materiāla krāsas.

IESAIŅOJUMS

Ievieto papīra iesaiņojumos.

Šķiedru mikrodaļiņu nesējobjekti

IZŅEMŠANA

Apģērba priekšmeti, kas bijuši saskarē ar citiem tekstilmateriāliem

Nagi un zemnagu saturs

Darbarīki, logu rāmji, palodzes, transportlīdzekļu detaļas un dažādi citi priekšmeti, kas bijušas saskarē ar šķiedru materiālu.

Objektus, kurus iespējams pārvietot, izņem kopumā.

Šķiedru mikrodaļiņas no nesējobjekta (tajā skaitā līķa rokām, kakla, ādas), kuru nevar pārvietot tā, lai neradītu mikrodaļiņu zudumus, vai jaunu mikrodaļiņu uzslāņošanos, izņem ar speciālo mikrodaļiņu plēvi.

Ja jānosaka šķiedru mikrodaļiņu lokalizācija, tad apģērba virsmas pārklāj ar tīru papīru un apģērbu saloka tā, lai tā virsma pēc iespējas mazāk savstarpēji saskartos.

IESAIŅOJUMS

Katru izpētes objektu iesaiņo atsevišķi tīrā papīra iesaiņojumā.

Mikrodaļiņu plēves iesaiņo papīra aploksnē. Uz katras plēves norāda, no kuras vietas mikrodaļiņas ir izņemtas (lokalizācija).

- Šķiedru mikrodaļiņas no nesējobjekta izņem ar speciālo mikrodaļiņu plēvi. Plēvi attaisa, lipīgo slāni uzliek uz priekšmeta virsmas, nogludina ar roku un tad noņem. Šo darbību atkārto, kamēr ir nolipināta priekšmeta virsma (vai tās daļa), kura varēja būt saskarē ar šķiedru materiālu. Darba beigās pamatnes lipīgo slāni ar izņemtajām mikrodaļiņām pārklāj ar pamata plēvi tā, lai viss slānis ir pilnīgi nosegts. Uz plēves norāda, no kuras vietas ir izņemtas mikrodaļiņas.

- Nav pieļaujama priekšmetu (apģērba un tml.) purināšana, mazgāšana, tīrīšana un cita veida darbības, kas veicina mikrodaļiņu zudumu!
- Pirms ekspertīzes veikšanas kategoriski aizliegts atvērt iesaiņojumus, apskatīt un pārsaiņot notikuma vietā izņemtos priekšmetus un citus izpētes objektus.
- Ja nesējobjekti ir mitri, tad tas ir jānorāda uz iesaiņojuma un tie pēc iespējas ātrāk ir jānogādā ekspertīžu iestādē.
- Ja izpētes priekšmetos konstatēti kukaiņi (utis, blusas, ērces), jāveic apstrāde ar insekticīdiem un jābrīdina eksperts!

EKSPERTAM IZLEMŠANAI VAR TIKT UZDOTI ŠĀDI JAUTĀJUMI

- Vai uz priekšmeta/plēvēm ir šķiedru materiāla mikrodaļiņas?
- Vai šķiedru mikrodaļiņas ir derīgās tālākai identifikācijai?
- Kāda ir šķiedru mikrodaļiņu lokalizācija? (*var atbildēt tikai tad, ja apģērbs ir pareizi iesaiņots*)
- Vai šķiedru mikrodaļiņām, kas izņemtas no nesējobjekta, ir kopēja grupas piederība ar šķiedrām, kas ietilpst salīdzināmā priekšmeta materiāla sastāvā? (Piemēram: vai uz cietušā apģērba ir šķiedru mikrodaļiņas, kurām ir kopēja grupas piederība ar šķiedrām, kas ietilpst aizdomās turētā apģērba materiāla sastāvā, un otrādi?)
- Vai cietušā un aizdomās turētā apģērba priekšmeti ir bijuši kontaktā?
- Vai priekšmeti veidoja vienu veselu (piemēram, pārdalīts palags, aukla)? Vai salīdzināmie priekšmeti ir adīti no vienas dzijas (cimdu pāris)? Vai notikuma vietā izņemtais džemperis ir adīts no konkrēta dzijas kamola?

MATERIĀLU SAGATAVOŠANA

Ekspertīzes veikšanai jāiesniedz:

- apģērbs vai citi priekšmeti, uz kuriem varētu būt šķiedru mikrodaļiņas,
- mikrodaļiņu plēves, ar kurām noņemtas šķiedru mikrodaļiņas,
- salīdzināmo materiālu paraugi.

Lai konsultētos par gadījumiem, kas nav aprakstīti šajos metodiskajos ieteikumos,

aicinām sazināties ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja ekspertiem.

BIOLOĢISKO UN ĶĪMISKO EKSPERTĪŽU DEPARTAMENTS

Invalīdu iela 1, Rīga, LV-1013, tālr. 67374010, e-pasts pasts@vteb.gov.lv,

www.vteb.gov.lv